

เพลงเปล: ฉันทลักษณ์ ความหมาย ทำนอง
และภาพสะท้อนสังคมชาวปาทอง จังหวัดภูเก็ต

PHLENG PLAY: VERSIFICATION PROSODY, MEANING, MELODY
AND SOCIAL REFLECTION OF PATONG, PHUKET

จารุวัฒน์ นวลไย*

Jaruwat Nualyai*

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่องเพลงเปล: ฉันทลักษณ์ ความหมาย ทำนอง และภาพสะท้อนสังคมชาวปาทอง จังหวัดภูเก็ตนี้ มุ่งนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับเอกลักษณ์เพลงเปลเพลงพื้นบ้านของปาทอง การศึกษาด้านภาษา ได้แก่ ฉันทลักษณ์ การใช้ถ้อยคำ และการสื่อความหมาย การศึกษาด้านดนตรีวิเคราะห์ทำนองร้องที่มีความโดดเด่น ครอบคลุมเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการแปลงทำนองร้องให้เป็นไปตามสำเนียงการออกเสียงภาษาถิ่น โดยใช้หลักการศึกษาตามรูปแบบมานุษยวิทยาดนตรี และดนตรีวิทยาในส่วนสังคีตลักษณ์วิเคราะห์ การศึกษาพบว่าโครงสร้างฉันทลักษณ์เป็นกลอนชาวบ้าน มีความยืดหยุ่น การกำหนดจำนวนคำและตำแหน่งการสัมผัสคำ เนื้อหาบทร้องสะท้อนภาพทางสังคมวัฒนธรรมของชาวปาทอง 8 ด้าน ประกอบด้วย 1) ภาพสะท้อนด้านวิถีความเป็นอยู่ 2) การสอนความรับผิดชอบขยันอดทน 3) ค่านิยมการยกลูกสาวให้แก่คนทำมาหากิน 4) ขนบที่ใช้ในงานประเพณีทางพระพุทธศาสนา 5) คติเตือนใจอย่ามุงหวังในสิ่งที่ยังมาไม่ถึง 6) สถานที่สำคัญของภาคใต้ 7) การมีคู่ครอง และ 8) คำเตือนใจหญิง เพลงเปลปาทองใช้เสียงภาษาถิ่นประกอบด้วย 3 ระดับเสียง เทียบได้กับเสียงมี เสียงซอล และเสียงลา สำเนียงภาษาท้องถิ่นเป็นตัวกำหนดทำนองร้องเพลงเปล นอกจากนี้ เพลงเปลในบริบทภาพสะท้อนสังคมปาทองที่นำเสนอมีความแตกต่างไปจากสังคมปาทองในบริบทปัจจุบัน เปลี่ยนแปลงจากวิถีเกษตรกรรมกลายเป็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

คำสำคัญ : เพลงเปล / เพลงกล่อมเด็ก / เพลงกล่อมลูก / ปาทอง / ภูเก็ต

* อาจารย์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต, Jaruwat.nu@phuket.psu.ac.th

* Lecturer, Faculty of International Studies, Prince of Songkla University, Phuket Campus, Jaruwat.nu@phuket.psu.ac.th

Abstract

This academic article was to argue for the folk song, Phleng Play, which is a uniqueness to Patong subdistrict in Phuket. The purpose of the study were to analyze the prosody, word using, and meaning of the lyrical texts. Additionally, the article examined melodic analysis in music study, including modifying melody based on the local dialect. Both musicological and ethnomusicological methods were employed in this study. The result revealed that local prosody was used in the creation of Phleng Play, and words were formed flexibly. In the Social reflections uncovered 8 cultural implications, including 1) Way of living, 2) Moral conceptions of duty, 3) Marrying off daughters to decent men, 4) Desserts used in Buddhist traditions, 5) Future inspiration instilled, 6) Places in Southern Thailand, 7) Family life, and 8) Idioms for teaching women. Furthermore, the singing techniques relied on the local dialect especially for tone and melody. The three distinct sounds - note Mi, Sol and La - that made up the tonic points (main sounds) of the song, were what hung on the tone marks (Wannayuk). Consequently, from a sociological perspective, Phleng Play has effectively depicted the significant shift in Patong's social milieu from an agrarian to an industrialised tourism society.

Keywords: Phleng Play / Lullaby / Patong / Phuket

บทนำ

เพลงเปล คือ เพลงกล่อมเด็กที่พบในตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต รวมถึงชุมชนในบางพื้นที่ของจังหวัดพังงา เพลงพื้นบ้านประเภทเพลงกล่อมเด็กในพื้นที่แถบภาคใต้ของไทยยังมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปตามท้องถิ่น เช่น ชุมชนชาวไทยพุทธภาคใต้บางพื้นที่เรียกเพลงกล่อมเด็กว่าเพลงชาน้อง เพลงช้าน้อง เพลงร้องเรือ หรือเพลงนอน¹ ส่วนชาวไทยมุสลิมเรียกเพลงกล่อมเด็กว่าอุเละตีโด² เพลงกล่อมเด็กเกิดตามลักษณะสำเนียงภาษาและสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อรูปแบบลีลา มีความแตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น คุณลักษณะร่วมกันของเพลงกล่อมเด็ก คือ เรียบง่าย รูปแบบไม่ซับซ้อน ทำนองซ้ำวนไปมา และจังหวะช้า³ ปัจจัยประการหนึ่งที่ส่งผลให้เพลงกล่อมเด็กในแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่าง คือ เสียงวรรณยุกต์กำกับความหมายของคำ ทำให้คำมีระดับเสียงแตกต่างกัน เมื่อนำคำมาแต่งตามฉันทลักษณ์ทำให้เกิดทำนองเพลงลักษณะเฉพาะที่มีความไพเราะ⁴

¹ Rungrat Thongsakul, "Lullabies: Reflections Related to the Culture of Lamphi Subdistrict, Thai Mueang District, Phang Nga Province," *Journal of Roi Et Rajabhat University* 15, no. 3 (September-December 2021): 134-143. (in Thai)

² Mullika Kananurak, *Lullaby Songs for Southern Thai Muslims* (Yala: Soem Printing, 1981), 1. (in Thai)

³ Supaporn Chimnoo, Poonpit Amatyakul, and Nachaya Natchanawakul, "Studies of the Southern Lullaby, Je-Hay Dialect (Tak-Bai-Tumpat)," *Humanities Journal* 25, no. 1 (January-June 2018): 133-154. (in Thai)

⁴ Kamol Ketsiri, *Music in Thai* (Bangkok: Prakaipruek, 1984), 59. (in Thai)

เพลงเปล นับเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะ (oral literature) ที่มีบทบาทหน้าที่ไม่เพียงเฉพาะการกล่อมให้เด็กหลับแต่ยังเป็นสื่อให้ความรู้แก่เด็ก หากพิจารณาตามกรอบคิดทางคติชนวิทยา (folklore) สามารถกล่าวได้ว่า เพลงเปลเป็นสื่อทางวัฒนธรรมที่สะท้อนถึงวิถีชีวิต ภูมิปัญญา ความเชื่อ ประเพณีปฏิบัติที่แฝงเรื่องราวจริยธรรม และคุณธรรมการใช้ชีวิตในสังคม⁵ ในขณะที่ คาช์ แอนนา มองว่าเพลงกล่อมเด็กมีบทบาทที่ยิ่งใหญ่กว่าการกล่อมเด็ก⁶ เสี่ยงจากการขับร้องเป็นสื่อสำคัญต่อการสร้างพัฒนาการทางด้านอารมณ์ให้แก่เด็ก ช่วยพัฒนาอารมณ์และจิตใจ ช่วยฝึกทักษะการฟังและการพูดให้มีพัฒนาการที่เร็วมากขึ้น⁷ สร้างความอบอุ่นและสายสัมพันธ์ให้แก่สมาชิกในครอบครัว

อดีตพื้นที่ตำบลป่าตอง ผู้คนในเมืองภูเก็ตมักเรียก “ชาวเตัง” เป็นภาษาจีนฮกเกี้ยน หมายถึง บ้านนอก เพราะขาดความเจริญ ชาวบ้านหักร้างถางพงช่วยกันลงแขกทำเกษตรกรรมและประมงพื้นบ้านตามฤดูกาล อาศัยน้ำฝนและน้ำตกเป็นแหล่งน้ำในการเพาะปลูก ผลผลิตที่ได้จากเกษตรกรรมและประมงพื้นบ้านนำมาแบ่งปันซึ่งกันและกัน⁸ วัฏจักรการทำงานเสร็จจากช่วยกันลงแขกทำไร่ทำนา ก็ทำเหมืองแร่จนถึงฤดูหาปลา ก็ออกเรือสลัวนไปตามช่วงระยะเวลาของฤดูกาล การเดินทางเข้าออกตำบลป่าตองต้องอาศัยเส้นทางเดินเท้าผ่านเรือสวนไร่นาของชาวบ้าน ต่อมาเมื่อมีการตัดถนน ตำบลป่าตองมีความเจริญมากขึ้น คนภายนอกเข้ามาทำมาหากิน ชาวต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยว เกิดอาชีพการบริการและการท่องเที่ยว กลายเป็นพื้นที่แห่งความหลากหลายทางวัฒนธรรม เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั่วโลก⁹

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของชุมชนชาวป่าตอง การติดต่อสื่อสารและการคมนาคมที่สะดวกมากขึ้นส่งผลให้คนในชุมชนชาวบ้านมีวิถีชีวิตกลายเป็นชุมชนชาวเมืองมากขึ้นเป็นลำดับ ด้วยเหตุนี้ เพลงเปลของชาวป่าตองจึงเริ่มสูญหายไปจากความทรงจำของคนในท้องถิ่น เนื่องจากบทเพลงดังกล่าวไม่มีบทบาทและหน้าที่ทางสังคมเช่นเดียวกับที่มีมาในอดีต อีกประการหนึ่ง การใช้ภาษาถิ่นและคำศัพท์ที่เป็นคำเก่าและไม่ได้ใช้ในปัจจุบัน กลับกลายมาเป็นกำแพงขวางกั้นระหว่างคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ ในการความเข้าใจความหมายของคำที่เป็นภาษาถิ่นระหว่างคนรุ่นเก่ากับรุ่นใหม่

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลการวิเคราะห์เพลงเปล ชาวป่าตอง จังหวัดภูเก็ต เพื่อแสดงให้เห็นเอกลักษณ์ของเพลงป่าตองในด้านต่าง ๆ เช่น ฉันทลักษณ์ การใช้ถ้อยคำ การสื่อความหมายและทำนองร้องที่มีความโดดเด่นในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการแปลงทำนองร้องให้เป็นไปตามสำเนียงการออกเสียงวรรณยุกต์ภาษาถิ่นภูเก็ตในระบบการถอดเสียงของสมหมาย ปิ่นพุทธศิลป์¹⁰ และจากการวิเคราะห์ดังกล่าว

⁵ Satit Pakmaluk, “I-San Local Wisdom From Lullaby Ethnic Thai Lao, Thai Yoy, Phuthai, and Thai Nyaw in Sakon Nakhon Province,” *Chophayom Journal* 26, no. 1 (January-June 2015): 23-34. (in Thai)

⁶ Anna Tkach, “Lullaby Songs and Their Role in the Context of Traditional Culture,” accessed May 10, 2020, <https://doi.org/10.31866/2616-7581.3.2.2020.219168>.

⁷ Poonpit Amatyakul, *Music Appreciation: Basic Knowledge of Thai Music for Appreciation* (Bangkok: Raksipp, 1986), 3. (in Thai)

⁸ Raphin Yodto, *Stories from The Elders* (Phuket: Patong Municipal Education Office, 2009), 10-11. (in Thai)

⁹ Charn Wongsatayanont, *Tourism Log of Phuket Province* (Bangkok: Rongpim Thongkamol, 2009), 171-199. (in Thai)

¹⁰ Sommai Pinphuttasin, *Phuket's Local Literature* (Phuket: Phuket Cultural Center, 1989), 21-38. (in Thai)

นำมาสู่การตั้งข้อเสนอเชิงกระบวนการทัศนการศึกษาบทเพลงพื้นบ้านในเชิงมานุษยวิทยาดนตรี โดยผู้เขียนเสนอว่า
สำเนียงการออกเสียงภาษาถิ่นมีความสัมพันธ์ต่อการสร้างสรรค์ทำนองร้องและช่วยให้เกิดการพลิกแพลง
ทำนองร้องให้หลากหลาย ปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติในวิถีชีวิตแบบสังคมชาวบ้านผ่าน
กระบวนการส่งต่อความรู้ด้วยระบบมุขปาฐะ หรือกล่าวโดยสรุปว่า “สำเนียงภาษาท้องถิ่นเป็นตัวกำหนด
ทำนองร้องเพลงพื้นบ้าน” การนำเสนอบทวิเคราะห์เพลงปาดอง ประกอบด้วยหัวข้อฉันทลักษณ์เพลงปาดอง
เนื้อร้องและทำนองเพลงปาดอง การนำเสนอฉันทลักษณ์แสดงเป็นแผนผังพร้อมทั้งการอธิบายความหมาย
สำหรับการนำเสนอในหัวข้อเนื้อร้องและทำนอง แบ่งกลุ่มเนื้อหาของบทเพลงทั้ง 8 บท ตามความหมาย
ที่สะท้อนภาพของสังคม และในตอนท้ายของทุกเพลงนำเสนอทำนองร้องเพลงปาดองระบบโน้ตไทยใช้ตัวอักษร
(ดรัมฟลุต) แทนเสียง โดยลำดับดังนี้

ฉันทลักษณ์เพลงปาดอง

ฉันทลักษณ์บทร้องเพลงปาดองมีลักษณะเป็นกลอนแบบชาวบ้านมีความยืดหยุ่นในด้านจำนวนคำ
และตำแหน่งของการสัมผัส เนื้อเพลงแต่ละบทมี 4 วรรค แต่ละวรรคมีจำนวนคำอยู่ระหว่าง 5-12 คำ มีการใช้
คำสร้อยแทรกระหว่างการร้อง คือ คำว่า “เออ” และ “เออะ” คำว่า “เออ” นิยมใช้ร้องแทรกภายในวรรคแรก
และภายในวรรคที่สองเพื่อเชื่อมเสียงระหว่างคำ สำหรับคำว่า “เออะ” นิยมใช้ร้องเพื่อแสดงถึงการจบวรรคเพลง

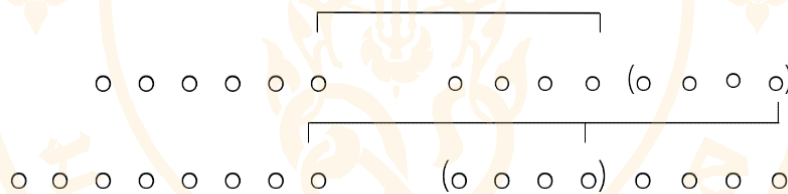

Figure 1 The prosody of Phleng Play song Patong

Source: by author

ตำแหน่งการสัมผัสคำของเพลงปาดองมีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ โดยมีรูปแบบการสัมผัส
คำร้องสองลักษณะ คือ ลักษณะแรกใช้การสัมผัสเสียงหรือสัมผัสสระคล้ายกับการสัมผัสในกลอนสุภาพ คือ
คำสุดท้ายของวรรคแรกส่งสัมผัสไปยังคำที่ 3 หรือ 4 ของวรรคสอง คำสุดท้ายของวรรคสองส่งสัมผัสไปยัง
คำสุดท้ายของวรรคที่สาม และคำสุดท้ายของวรรคสามจะสัมผัสกับคำที่ 3 หรือ 4 ของวรรคสี่ การสัมผัส
ลักษณะที่สองที่เป็นเอกลักษณ์ของเพลงปาดอง คือ การสร้างสัมผัสด้วยการซ้ำข้อความ โดยนำคำร้องที่คำสุดท้าย
ของวรรคที่สองมาเป็นคำร้องที่คำแรกของวรรคที่สี่ ดังตัวอย่าง

กัยขึ้น (เออ) เทือนทั้งบ้าน	ลู่ข้าวคือข้าว (เออ) นอนฮ้ายแหลมปลู (ปลุก)
ช่วยด้ายตามควาน แยกวานดังพลุก	นอนฮ้ายแหลมปลู (ปลุก) ลู่ข้าวคือข้าว (เออะ)

เนื้อร้องและทำนองเพลงเปลป้าตอง

เนื้อร้องเพลงเปลที่นำเสนอต่อไปนี้ เป็นเพลงเปลป้าตอง มีจำนวน 8 บท การถอดเสียงเพื่อสะกดคำของเนื้อร้องใช้การสะกดคำที่เป็นไปตามสำเนียงภาษาถิ่นของชาวป้าตอง ลักษณะเฉพาะด้านการใช้ถ้อยคำแสดงให้เห็นถึงการสะกดคำตามสำเนียงภาษาถิ่นและการถอดความหมายที่ให้ความสำคัญกับการอธิบายความหมายเฉพาะของคำศัพท์ภาษาถิ่นและเรียบเรียงความหมายจากการถอดความของบทประพันธ์ การถอดความดังกล่าวได้แสดงให้เห็นถึงภาพสะท้อนและความเชื่อมโยงกับมิติทางสังคมวัฒนธรรมของชาวป้าตอง 8 ด้าน ประกอบด้วย ภาพสะท้อนด้านวิถีความเป็นอยู่ การสอนความรู้ฝึกหัดชอบขยันอดทน ค่านิยมการยกลูกสาวให้แก่คนทำมาหากิน ขนบที่ใช้ในงานประเพณีทางพระพุทธศาสนา คติเตือนใจอย่ามุงหวังในสิ่งที่ยังไม่ถึง สถานที่สำคัญของภาคใต้ การมีคูครอง และคำเตือนใจหญิง ดังนี้

1. วิถีความเป็นอยู่

เรื่องราวเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของมนุษย์กับวิถีธรรมชาติเชื่อมโยงการทำเกษตรกรรมและประมงพื้นบ้าน เพื่อทำมาหากินเลี้ยงกันเองในครอบครัวตามฤดูกาล แรงงานใช้คนภายในครอบครัวและเพื่อนบ้าน ดังตัวอย่าง บทกยขึ้น (ไก่อ้น)

เสียงภาษาถิ่น

กยขึ้นเทือนทั้งบ้าน

ลู่ข้าวคี่ร้าน นอนฮ้ายแหมปลุก

ช่วยด้ายด้ามควานแยงวานดั่งพลุก

นอนฮ้ายแหมปลุก ลู่ข้าวคี่ร้านกาน

ความหมาย

ไก่อ้นสะเทือนทั้งบ้าน

ลูกสาวเกียจคร้านนอนให้แม่ปลุก

ฉวยได้ด้ามขวานแยงกันดั่งพลุก

นอนให้แม่ปลุก ลูกสาวเกียจคร้านการ

ถอดความ เทือน หมายถึง เสียงดัง

คี่ร้าน หมายถึง ขี้เกียจหรือเกียจคร้าน

ช่วย หมายถึง คำว่า ฉวย คำว่าเอาโดยเร็ว

แยงวาน หมายถึง แหย่เข้าไปในกัน

ดั่งพลุก หมายถึง ลักษณะเสียงที่เกิดจากการแหย่

กาน หมายถึง ทำงาน

บทกยขึ้น (ไก่อ้น) สะท้อนมโนทัศน์วิถีชีวิตร่วมกันของชาวป้าตองผ่านไก่อ้นที่เป็นอุปลักษณ์เสมือนรุ่งอรุณ เปรียบกับการตื่นเช้า ด้วยในอดีตชาวบ้านต้องอาศัยฟังเสียงไก่อ้นตอนหัวรุ่ง ซึ่งต่างจากปัจจุบันที่อาศัยนาฬิกาเป็นตัวบอกเวลา เมื่อไก่อ้นใดตัวหนึ่งขึ้นขึ้นมาในตอนหัวรุ่ง ไก่อ้นอื่น ๆ จะขึ้นร้องตาม ๆ กัน เกิดเสียงดังไปทั่วทั้งหมู่บ้าน เมื่อไก่อ้นเป็นสัญญาณ ทุกคนในบ้านต้องลุกขึ้นมาช่วยกันทำงาน ลูกสาวเกียจคร้านนอนให้แม่ปลุกเป็นภาพแทนผู้หญิงที่สะท้อนพฤติกรรมที่ไม่ดีของผู้หญิง ส่วนคว้ามขวานได้เลยนำแหย่กันเกิดเสียง

ดั่งพลุก ดำขวานในที่นี้เปรียบเสมือนตัวแทนสิ่งของที่อยู่บริเวณนั้นนำมาใช้ปลูกให้ต้น ซึ่งโดยวิถีในอดีตไม่มีอะไรเสียนอกจากเครื่องมือทำการเกษตร โดยบทนี้ขวานนำมาใช้ในบทเพื่อเป็นอุปกรณ์ปลูกสาวที่นอนตื่นสาย เกี่ยวจกร้านการทำงาน

ทำนองกัยขึ้น (ไก่อ้น)

วรรคแรก				วรรคสอง			
จังหวะ 1		จังหวะ 2		จังหวะ 1		จังหวะ 2	
กัยขึ้น	เออ	ขึ้นเทือนทั้งบ้าน		ลู่ข้าวคี่ขร่าน	เออ	นอนฮ้าย	แหลมปลู - -
- ม - ล	ซ - - -	ล ซ ม ซ	- - - -	ม ม ล ม	ซ - - -	- - ม ล	ม ซ - -
วรรคสาม				วรรคสี่			
จังหวะ 1		จังหวะ 2		จังหวะ 1	จังหวะ 2		ลงจบ
ช่วยด้ายตามควาน		แยงวาน	ดั่งพลุก	นอนฮ้ายแหลมปลู	ลู่ข้าวคี่ขร่าน	กาน	เออะ
ม ซ ซ ม	- - - -	- ม - ม	ม ม - -	ม ล ม ม	ม ม ล ม	- - - ซ	- - - ซ

Example 1 Kaikhan Melody

Source: by author

ทำนองร้อง

ทำนองกัยขึ้น เมื่อพิจารณาเสียงร้องภาษาถิ่นพบการใช้เสียงวรรณยุกต์ทั้ง 5 เสียง ปรากฏการใช้เสียงสามัญเป็นเสียงสำคัญของการร้องในทุกวรรคเพลง รองลงมาเป็นวรรณยุกต์เอก โท ตรี และจัตวา ตามลำดับ เสียงร้องภาษาถิ่นเสียงสามัญเทียบได้กับเสียงมีและเสียงซอล เสียงวรรณยุกต์เอกเทียบได้กับเสียงมี เสียงวรรณยุกต์โทเทียบได้กับเสียงลา เสียงวรรณยุกต์ตรีเทียบได้กับเสียงซอล และเสียงวรรณยุกต์จัตวาเทียบได้กับเสียงมี

2. การสอนความรับผิดชอบขยันอดทน

เรื่องราวเกี่ยวกับการให้มีความรับผิดชอบ ความขยันอดทน เพื่อสร้างความก้าวหน้าในชีวิต ดังตัวอย่างบทเดือนคีน (พระจันทร์ขึ้น)

เสียงภาษาถิ่น

เดือนคีนมาล่ายเดือน

ดัดข้อหวย่อกเร็น ล่ายเดือนแหล่ม้ายร้ย

ข้อวเร็นหม่ายมะควะเร็นหม่ายพ้ย

ล่ายเดือนแหล่ม้ายร้ย ข้อวคีนคล้ายเคียว

ความหมาย

เดือนขึ้นมาหลายเดือน

ดัดเสาปลูกเรือน หลายเดือนแล้วไม่มีอะไร

เสาเรือนไม้หมากฟากเรือนไม้ไผ่

หลายเดือนแล้วไม่มีอะไร เสาขึ้นตะไคร่น้ำเขียว

ถอดความ เดือนคั่น หมายถึง เดือนขึ้นหรือดิถีข้างขึ้นของพระจันทร์
 หย็อกเร็น หมายถึง ปลุกเร็นที่มีลักษณะยกพื้น กั้นฝา มุงหลังคา
 ม้ายร้ย หมายถึง ไม่มีอะไร
 หม่ายมะ หมายถึง ต้นหมาก
 ควะ หมายถึง ฟากไม้ไผ่ที่ผ่าออกเป็นซี่ ๆ ผูกร้อยด้วยหวายหรือเชือกใช้ปูเป็นพื้น
 คั่นคล้าย หมายถึง ตะไคร่น้ำที่มีความสกปรก

บทเดือนคั่น (พระจันทร์ขึ้น) สะท้อนมโนทัศน์พระจันทร์เป็นอุปลักษณ์เสมือนช่วงของระยะเวลา ในอดีตชาวป่าตองอาศัยวิธีการนับข้างขึ้นข้างแรมของพระจันทร์เป็นหลัก ซึ่งผ่านข้างขึ้นมาหลายเดือนแล้ว ไม้เสาเรือนที่ตัดเตรียมไว้หลายเดือนยังไม่ได้นำมาสร้างบ้านสักที วัสดุที่นำมาสร้างบ้านของชาวป่าตองนั้น เสาเรือนบ้านทำจากไม้ พื้นเรือนทำด้วยไม้หมากแล้วปูด้วยไม้ไผ่ รวมถึงฟ้าย่านก็ทำด้วยไม้ไผ่ซึ่งสะท้อนให้เห็น ภาพของบ้านเรือน ด้วยเมื่อเวลาผ่านไปนาน ตะไคร่น้ำจึงเกาะเป็นสีเขียวสกปรก บทนี้สะท้อนถึงความรับผิดชอบ แม้มีวัสดุเพียบพร้อมแล้วแต่ยังขาดความขยันอดทนที่จะสร้างบ้าน

ทำนองเดือนคั่น (พระจันทร์ขึ้น)

วรรคแรก				วรรคสอง			
จังหวะ 1		จังหวะ 2		จังหวะ 1		จังหวะ 2	
เดือนคั่น	เออ	คั่นมาลัยเดือน		ตัดช่อหวย็อกเร็น	เออ	ล่ายเดือน	แหล่ม้ายร้ย
- ม - ล	ซ - - -	ล ม ม ซ	- - - -	ซ ม ม ม	ซ - - -	- ม - ซ	- ม ล ม
วรรคสาม				วรรคสี่			
จังหวะ 1		จังหวะ 2		จังหวะ 1		จังหวะ 2	
ช่อเร็นหม่ายมะ		ควะเร็นหม่ายพ้ย	ล่ายเดือน	แหล่ม้ายร้ย	ช่อ	คั่นคล้าย เคียว	เออะ
ม ม ม ล	- - - -	ม ม ม ม	- ม - ซ	- ม ล ม	- - - ม	ล ม - ม	- - - ซ

Example 2 Duean Khuen Melody

Source: by author

ทำนองร้อง

ทำนองเดือนคั่น เมื่อพิจารณาเสียงร้องภาษาถิ่นพบการใช้เสียงวรรณยุกต์ 4 เสียง ได้แก่ สามัญ เอก โท และจัตวา มีการใช้เสียงสามัญเป็นเสียงสำคัญเช่นเดียวกับทำนองร้องกัยขึ้น เสียงวรรณยุกต์ทั้ง 4 และระดับเสียง ทำนองร้อง พบว่าเป็นระดับเดียวกันกับทำนองร้องกัยขึ้น คือ เสียงสามัญเทียบได้กับเสียงมีและเสียงซอล เสียงวรรณยุกต์เอกเทียบได้กับเสียงมี เสียงวรรณยุกต์โทเทียบได้กับเสียงลา และเสียงวรรณยุกต์จัตวาเทียบได้กับเสียงมี

3. ค่านิยมการยกลูกสาวให้แก่คนทำมาหากิน

เรื่องราวเกี่ยวกับค่านิยมของพ่อแม่ในการยกลูกสาวให้แก่คนทำมาหากินเพราะเชื่อมั่นถึงความขยัน ในการสร้างโอกาสจากการทำงานหนักเพื่อให้มีอนาคตและคุณภาพชีวิตที่ดี ดังตัวอย่าง บทลู่ข้าว (ลูกสาว)

เสียงภาษากัน

ลู่ข้าวลู่ข้าวตึนเล

งามงามทั้งเพ หวายฮ้ายจิ้นเมือง

ข้าทัยมาค่อผอแหมค้องเคื่อง

หวายฮ้ายจิ้นเมือง หวายหรอนแหรแฮ่ถ้ายลัก

ความหมาย

ลูกสาวลูกชาวเชิงทะเล

งามงามทั้งเพ ไว้ให้จิ้นเหมือง

ชาวไทยมาขอพ่อแม่เขาเคื่อง

ไว้ให้จิ้นเหมือง ไว้ร่อนแร่ที่ท้ายหลัก

ถอดความ ตึนเล หมายถึง ชื่อตำบลเชิงทะเล ของอำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต

งามงามทั้งเพ หมายถึง สวยสวยทั้งนั้น

จิ้นเมือง หมายถึง กรรมกรชาวจีนที่เป็นแรงงานเหมืองแร่

หรอนแหรแฮ่ถ้ายลัก หมายถึง ตำแหน่งสุดท้ายของรางกู้แร่

บทลู่ข้าว (ลูกสาว) สะท้อนค่านิยมของชาวเชิงทะเลในมุมมองของชายหนุ่มที่ต้องเมื่อออกจากป่าตองไปทำงาน พบหญิงสาวแรกในที่อยู่อาศัยในพื้นที่เชิงทะเล ชาวภูเก็ตเรียกพื้นที่ตำบลเชิงทะเลว่า ตึนเล ด้วยความที่หญิงสาวชาวเชิงทะเลคนใดของครอบครัวที่มีหน้าตาสวย พ่อแม่มักจะคาดหวังให้แต่งงานกับกรรมกรเหมืองแร่ชาวจีน เพราะค่านิยมของคนภูเก็ตมองว่าชาวจีนที่เข้ามาเป็นกรรมกรเป็นคนขยันทำมาหากิน คนภูเก็ตเชื้อสายไทยชอบหญิงสาวและต้องการจะไปสู่ขอ พ่อแม่มักจะกีดกันไม่ให้คบและไปมาหาสู่กัน เพราะเป็นคนที่มียาได้น้อยและขาดความขยัน ไม่เหมือนกับชาวจีน โดยเฉพาะอาชีพการทำเหมืองซึ่งในอดีตมียาได้สูงกว่าการทำเกษตรกรรม ตำแหน่งในอาชีพการทำเหมืองก็มีความสำคัญโดยเฉพาะกรรมกรเหมืองแร่ชาวจีนที่ทำงานอยู่ในส่วนของท้ายหลักหรือท้ายราง เป็นตำแหน่งสุดท้ายที่เหมืองแร่จะปล่อยน้ำดิน น้ำแร่ที่ผ่านการคัดแยกเนื้อแร่ลงสู่ทางน้ำ ซึ่งยังคงมีเศษแร่ที่ทางเหมืองไม่สามารถคัดแยกได้ โดยเหมืองแร่จะให้ชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงเข้ามาร่อนแร่เพื่อนำแร่ไปขาย โดยนัย คือ ผลประโยชน์จากกรรมกรเหมืองแร่ชาวจีนท้ายหลักจะเปิดที่คันดินเพื่อให้หญิงสาวเข้ามาร่อนแร่เพื่อนำไปขาย

ทำนองลู่ข้าว (ลูกสาว)

วรรคแรก				วรรคสอง			
จังหวะ 1		จังหวะ 2		จังหวะ 1		จังหวะ 2	
ลู่ข้าว	เออ	ลู่ข้าว	ตึนเล	งามงามทั้งเพ	เออ	หวายฮ้าย	จิ้นเมือง
- ม - ม	ซ - - -	- ม - ม	ม ม - -	ม ม ม ม	ซ - - -	- ม - ล	ม ซ - -
วรรคสาม				วรรคสี่			
จังหวะ 1		จังหวะ 2		จังหวะ 1	จังหวะ 2		ลงจบ
ข้าทัยมาค่อ		ผอแหม	ค้องเคื่อง	หวายฮ้ายจิ้นเมือง	หวายหรอนแหร	แฮ่ถ้ายลัก	เออะ
ม ม ม ม	- - - -	- ม - ม	ม ม - -	ม ล ม ซ	- ม ม ม	ม ม ล -	- - - ซ

Example 3 Luksao Melody

Source: by author

ทำนองร้อง

ทำนองลู่ข้าว เมื่อพิจารณาเสียงร้องภาษาถิ่นพบการใช้เสียงวรรณยุกต์ 4 เสียง ได้แก่ สามัญ เอก โท และจัตวา เช่นเดียวกับทำนองเดือนคั่น และยังปรากฏเสียงสามัญเป็นเสียงสำคัญใช้ในทำนองร้อง อีกทั้งยังคงระดับเสียงทำนองร้องเดียวกัน คือ เสียงสามัญเทียบได้กับเสียงมีและเสียงซอล เสียงวรรณยุกต์เอกเทียบได้กับเสียงมี เสียงวรรณยุกต์โทเทียบได้กับเสียงลา และเสียงวรรณยุกต์จัตวาเทียบได้กับเสียงมี

4. ขนмที่ใช้ในงานประเพณีทางพระพุทธศาสนา

เรื่องราวเกี่ยวกับขนมที่ใช้ในงานประเพณีทางพระพุทธศาสนา ดังตัวอย่าง บทหนองนอน (น้องนอน)

เสียงภาษาถิ่น

หนองนอน ผีไปบ้านฮ้วนอนซึกเดียว

ปัยล่อมค้าวเนี้ยว แหวงด้อมล๊ะพระ

หู้หู้แพงแพงอีแดงม้ายล๊ะ

แหวงด้อมล๊ะพระ ฮ้ายหนองซึกอัน

ความหมาย

น้องนอน พี่ไปบ้านห้วนอนฝ่ายทิศใต้สักประเดี้ยว

ไปซ้อมข้าวเหนียว แหวงขนมต้มไว้ลากพระ

ถูกถูกแพงแพงอีแดงไหมล๊ะ

แหวงขนมต้มไว้ลากพระ ให้น้องสักขึ้น

ถอดความ ฮ้วนอน หมายถึง ทิศใต้

ซึกเดียว หมายถึง สักประเดี้ยว ครู่เดียว ครู่หนึ่ง

ล่อมค้าวเนี้ยว หมายถึง ตำข้าวเหนียว

แหวงด้อม หมายถึง ลักษณะการสอดโบกะพ้อซึ่งเป็นกรรมวิธีการห่อขนมต้มชั้นสุดท้าย

อีแดง หมายถึง ชื่อคนที่ปรากฏในอดีตที่เป็นผู้ขายขนมต้ม

ม้ายล๊ะ หมายถึง เพราะคนนี้ไหมล๊ะ

ล๊ะพระ หมายถึง ลากพระหรือชักพระ เป็นประเพณีแห่พระหลังวันออกพรรษาของท้องถิ่นชาวดัต

บทหนองนอน (น้องนอน) สะท้อนความเชื่อวัฒนธรรมประเพณีวันออกพรรษาของปาดอง เมื่อถึงเวลาใกล้วันออกพรรษาจะรวมตัวกันทำขนมในประเพณี บ้านไหนว่างก็จะร่วมด้วยช่วยกัน บทนี้สะท้อนขณะที่เด็กกลับก็จะไปบ้านที่ตั้งอยู่ทางทิศใต้สักประเดี้ยวหนึ่ง เพื่อไปตำข้าวเหนียวซึ่งเป็นส่วนประกอบหลักในการทำขนมต้มที่ใช้ในประเพณีแห่พระซึ่งเป็นประเพณีหลังออกพรรษาของชาวดัต ขนมต้มจะห่อด้วยโบกะพ้อเป็นรูปสามเหลี่ยมเมื่อห่อข้าวเหนียวแน่นสนิทจะสอดปลายมัดปมเพื่อไม่ให้หลุดก่อนนำไปต้ม ส่วนราคาขนมต้มจะถูกหรือแพงส่วนนี้สะท้อนถึงการขายขนมต้มในปาดองโดยเป็นผู้กำหนดราคาขายกันเอง สะท้อนการทำขนมต้มในลักษณะที่ทำกันเองตามประเพณีและทำเพื่อขาย การช่วยกันทำเมื่อทำเสร็จก็จะแบ่งปันกันไปรับประทานเหมือนกับการลงแขก ขนมต้มเป็นขนมในประเพณีวันออกพรรษาเมื่อมีงานลากพระจะนำขนมต้มใส่บาตร แต่ด้วยผู้คนที่มาร่วมงานจำนวนมาก ระยะเวลาการใส่บาตรไม่ถึงจึงเกิดการโยนต้มหรือชดต้มสืบนี้อย่างมาในปัจจุบัน เพื่อรับพระพุทธเจ้าเสด็จกลับจากการโปรดพุทธมารดา

ทำนองหนองนอน (น้องนอน)

วรรคแรก				วรรคสอง			
จังหวะ 1		จังหวะ 2		จังหวะ 1		จังหวะ 2	
หนองนอน	เออ	ผีปายบ้านฮั่ว	นอนซึกเดียว	ปัยส้อมคั่วเนี้ยว	เออ	แทงต้อม	ละพระ
- ม - ม	ซ - - -	ม ม ซ ม	ม ม ม -	ม ม ล ม	ซ - - -	- ม - ซ	ม ม - -
วรรคสาม				วรรคสี่			
จังหวะ 1		จังหวะ 2		จังหวะ 1		จังหวะ 2	
ทุ่ทุ่แพ่งแพ่ง	อี่แดง	ม้ายละ	แทงต้อม	ละพระ	ฮ้ายหนอง	ซึกอัน	เออะ
ล ล ม ม	- ม - ซ	ล ม - -	- ม - ซ	ม ม - -	- ล - ม	- ม - ม	- - - ซ

Example 4 Nongnon Melody

Source: by author

ทำนองร้อง

ทำนองหนองนอน เมื่อพิจารณาเสียงร้องภาษาถิ่นพบการใช้เสียงวรรณยุกต์ครบทั้ง 5 เสียง และยังคงเสียงสามัญเป็นเสียงสำคัญของทำนองร้อง เช่นเดียวกับทำนองกัยซัน ทำนองเดือนคีน และทำนองลู่ซ่าว เมื่อพิจารณาพบว่าเสียงวรรณยุกต์เอกเป็นเสียงสำคัญที่ใช้รองลงมาจากเสียงสามัญ และระดับเสียงทำนองร้องยังคงอยู่ในระดับเสียงเดียวกัน คือ เสียงสามัญเทียบได้กับเสียงมีและเสียงซอล เสียงวรรณยุกต์เอกเทียบได้กับเสียงมี เสียงวรรณยุกต์โทเทียบได้กับเสียงลา เสียงวรรณยุกต์จัตวาเทียบได้กับเสียงมี และเสียงวรรณยุกต์ตรีเทียบได้กับเสียงซอล

5. คติเตือนใจอย่างมุงหวังในสิ่งที่ยังมาไม่ถึง

เรื่องราวเกี่ยวกับการเตือนใจอย่างมุงหวังในสิ่งที่ยังมาไม่ถึงเป็นคติเตือนใจในการใช้ชีวิต ดังตัวอย่างบทจันจ้าว (จันท์เจ้า)

เสียงภาษาถิ่น

จันจ้าวค่อคั่วค่อแกง

ค่อทองแกงเลี้ยจื้อนเซียงแอ้งแซบค่อ

ยี่มมู้ฮ้ายจัยแอ้นม้ายคลองฝักต้องรอ

มัวค่อจันจ้าวอ้อตคั่วตาย

ความหมาย

จันท์เจ้าขอข้าวขอแกง

ขอทองแท่งเสียนเสียงแห่งสแปค

ยี่มจุมูกหายใจเห็นไม่คล่องไม่ต้องรอ

มัวขอจันท์เจ้าอดข้าวตาย

ถอดความ จันจ้าว หมายถึง พระจันท์

ค่อ หมายถึง ขอวิงวอนในสิ่งที่ต้องการ

ยี่มมู้ฮ้ายจัย หมายถึง สำนวนยี่มจุมูกคนอื่นหายใจ อาศัยผู้อื่นโดยไม่พึ่งพาตนเอง

บทจันจ้าว (จันท์เจ้า) สะท้อนพระจันทร์เป็นอุปลักษณะเหมือนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ดลบันดาลให้ได้ในสิ่งที่ปรารถนา ด้วยการอ้อนวอนพระจันทร์เพื่อขอข้าวของแถมเหมือนขอให้เงินมีทอง มีกินและมีความเป็นอยู่ที่ดี ผลจากการอ้อนวอนเพียงอย่างเดียว ไม่เพียงแต่จะเป็นไปไม่ได้แล้วยังเป็นความคิดด้วยการหวังพึ่งมหาย การไม่ลงมือทำและหวังรอคนอื่นมาช่วยก็คงจะอดตายสักวันหนึ่ง สะท้อนให้รู้จักการพึ่งพาตนเอง

ทำนองจันจ้าว (จันท์เจ้า)

วรรคแรก				วรรคสอง			
จังหวะ 1		จังหวะ 2		จังหวะ 1		จังหวะ 2	
จันจ้าว	เออ	ค่อค้าวคองแกง		ค่อทองแกง	เออ	เลี้ยจ้อนเชียงแอ้ง	แซ่ปคอ
- ม - ช	ช - - -	ม ล ม ช	- - - -	- ม ม ม	ช - - -	ล ม ม ล	ล ม - -
วรรคสาม				วรรคสี่			
จังหวะ 1		จังหวะ 2		จังหวะ 1		จังหวะ 2	ลงจบ
ยืมมั่วฮ้ายจ้าย		แอ้นม้ายชลอง	ผัดต่องร		มั่วค่อจันจ้าว	อ้อตคั่วตาย	เออะ
ม ล ม ม	- - - -	- ม ล ม	- ม ช ม	- - - -	ม ม ม ช	- ช ล ม	- - - ช

Example 5 Janjao Melody

Source: by author

ทำนองร้อง

ทำนองจันจ้าว เมื่อพิจารณาลำดับเสียงสำคัญจากการใช้เสียงวรรณยุกต์จากทำนองร้องข้างต้นที่ผ่านมา จะเห็นลำดับเสียงสำคัญของวรรณยุกต์เสียงสามัญและเสียงเอก ทำนองนี้ก็ยังคงปรากฏเช่นเดียวกัน แต่ทำนองจันจ้าวพบว่ามีการใช้เสียงวรรณยุกต์โทที่เป็นเสียงสำคัญรองจากเสียงสามัญ และใช้ระดับเสียงทำนองร้องเดียวกัน เสียงร้องภาษาถิ่นทำนองจันจ้าว เสียงสามัญเทียบได้กับเสียงมีและเสียงซอล เสียงวรรณยุกต์โทเทียบได้กับเสียงลา เสียงวรรณยุกต์เอกเทียบได้กับเสียงมี เสียงวรรณยุกต์จัตวาเทียบได้กับเสียงมีและเสียงซอล และเสียงวรรณยุกต์ตรีเทียบได้กับเสียงซอล

6. สถานที่สำคัญของภาคใต้

เรื่องราวเกี่ยวกับวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารซึ่งเป็นสถานที่สำคัญที่ชาวไทยพุทธทุกคนรวมถึงชาวปาดองให้ความสนใจและเคารพนับถือ ดังตัวอย่างบทปียคอน (ไปนครศรีธรรมราช)

เสียงภาษาถิ่น

ปียคอนปียแลพระนอนพระนาง

พระพิงซื่อต้างล้งคามู้งเบื่อง

ค้าวปัยนัยฮ้องปียแลพระทองซ้องเขรื่อง

ล้งคามู้งเบื่อง ซ้องเขรื่องเด้าหมาวย้วย

ความหมาย

ไปนครไปดูพระนอนพระนั่ง

พระพิงเสาดั่งหลังคามู้งกระเบื่อง

เข้าไปในหอนงไปดูพระทองทรงเครื่อง

หลังคามู้งกระเบื่อง ทรงเครื่องดอกไม้ไหว

ถอดความ ปัยคอน หมายถึง เดินทางไปจังหวัดนครศรีธรรมราช
 ปัยแล หมายถึง ไปดู
 พระพิงษ์ชื้อด้าง หมายถึง พระพุทธรูปประทับยืนปางห้ามสมุทร ภายในวิหารทับเกษตร
 ด้านทิศตะวันออกของพระบรมธาตุ
 พระทองชื้อเครื่อง หมายถึง พระพุทธรูปที่ทรงเครื่องอย่างกษัตริย์
 เค้าะหม่ายว้ย หมายถึง ดอกไม้เงินดอกไม้ทองที่ทำจากเงินและทองคำเพื่อถวายเป็น
 เครื่องสักการะพระบรมธาตุ

บทปัยคอน (ไปนครศรีธรรมราช) หมายถึง วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร เป็นสถานที่สำคัญของ
 จังหวัดนครศรีธรรมราช ใครไปเยือนก็มักจะต้องไปกราบสักการะพระบรมธาตุและเดินชมโบราณวัตถุที่ผู้คน
 ในอดีตจัดสร้างถวาย บริเวณรอบพระบรมธาตุจะมีรูปปั้นพระพุทธรูปล้อมรอบทั้งในอิริยาบถนั่งและยืน
 มีพระพุทธรูปประทับยืนปางห้ามสมุทรอยู่ภายในวิหารทับเกษตรด้านทิศตะวันออกของพระบรมธาตุ ซึ่งเป็นวิหาร
 ที่มุงด้วยกระเบื้องดินเผา มีพระพุทธรูปทรงเครื่องอย่างกษัตริย์เป็นพระประธาน มีดอกไม้เงินดอกไม้ทอง
 ที่ทำจากเงินและทองคำเพื่อถวายเป็นเครื่องสักการะพระบรมธาตุ บทนี้ปรากฏอยู่ทั่วทั้งภาคใต้ในกลุ่มชาวไทยพุทธ
 เมืองนครศรีธรรมราชเป็นเมืองใหญ่มีพระบรมธาตุที่ทุกคนให้ความเคารพนับถือ เมื่อใดมีโอกาสมานครศรีธรรมราช
 จะต้องมาสักการะและเที่ยวชมได้พบได้เห็นโบราณวัตถุต่าง ๆ ภายในวัด

ทำนองปัยคอน (ไปนครศรีธรรมราช)

วรรคแรก				วรรคสอง			
จังหวะ 1		จังหวะ 2		จังหวะ 1		จังหวะ 2	
ปัยคอน	เออ	ปัยแลพระนอน	พระนาง	พระพิงษ์ชื้อด้าง	เออ	ลังคา	มุงเบื่อง
- ม - ม	ซ - - -	ม ม ม ม	ม ม - -	ม ม ม ซ	ซ - - -	- ม - ม	ม ซ - -
วรรคสาม				วรรคสี่			
จังหวะ 1		จังหวะ 2		จังหวะ 1		จังหวะ 2	
ค้ำปัยนัยฮ้อง	- - - -	ปัยแลพระทอง	ชื้อเครื่อง	ลังคามุงเบื่อง	ชื้อเครื่อง	เค้าะหม่ายว้ย	เออะ
ล ม ม ล	- - - -	ม ม ม ซ	ม ม - -	ม ม ม ซ	- ม - ม	ซ ม ม -	- - - ซ

Example 6 Paikhon Melody

Source: by author

ทำนองร้อง

ทำนองปัยคอน มีการใช้เสียงวรรณยุกต์ครบทั้ง 5 เสียง เมื่อพิจารณาเสียงร้องภาษาถิ่นทำนองร้อง
 ช่างต้นที่ผ่านมา พบว่านอกจากเสียงสามัญและเสียงเอกเป็นเสียงสำคัญแล้ว ทำนองปัยคอนปรากฏเสียงจัตวา
 เป็นเสียงสำคัญรองลงมา ซึ่งต่างจากทำนองร้องที่ผ่านมาตรงที่เสียงสำคัญจะเป็นเสียงสามัญ เอก หรือโท ตามลำดับ
 กลับปรากฏเป็นเสียงตรีรองจากเสียงสามัญและยังคงระดับเสียงทำนองเช่นเดียวกับทำนองร้องที่ผ่านมาในช่างต้น

คือ เสียงสามัญเทียบได้กับเสียงมีและเสียงซอล เสียงวรรณยุกต์เอกเทียบได้กับเสียงมี เสียงวรรณยุกต์โทเทียบได้กับเสียงซอลและเสียงลา เสียงวรรณยุกต์จัตวาเทียบได้กับเสียงมี และเสียงวรรณยุกต์ตรีเทียบได้กับเสียงซอล

7. การมีคู่ครอง

เรื่องราวเกี่ยวกับประโยชน์ของวิธีการมีคู่ครอง ดังตัวอย่าง บทเดือนคั่น (พระจันทร์ขึ้น)

เสียงภาษาถิ่น

เดือนคั่นมาอยู่บ้านแม่

หน่องเป็นสาวอยู่ หวาอ้าวพัวเซี่ยนน้ำมือน

หม่ายควีนม้ายผักฮ่า ค้าวหน่ามขามปลาหม่ายผักค้อน

อ้าวพัวเซี่ยนน้ำมือน ดียกว่าอยู่คนเดียว

ความหมาย

เดือนขึ้นมาอยู่บนเมฆ

น้องยังเป็นสาวอยู่ ให้เอาผิวเสียหน้ามน

ไม่พินไม่ต้องหา ข้าวน้ำขามปลาไม่ต้องขน

เอาผิวเสียหน้ามน ดีกว่าอยู่คนเดียว

ถอดความ เดือนคั่น หมายถึง ข้างขึ้นในตอนกลางคืนท้องฟ้าสว่างจากแสงพระจันทร์

หน่อง หมายถึง หญิงสาวโสด

อยู่ หมายถึง ยังเป็นอยู่ในขณะนี้

หวาอ้าวพัว หมายถึง ให้หาสามี

บทเดือนคั่น (พระจันทร์ขึ้น) สะท้อนมโนทัศน์พระจันทร์ในช่วงข้างขึ้นลอยอยู่เหนือก้อนเมฆ อุปลักษณ์เปรียบเสมือนผู้หญิงที่ยังไม่มีคู่ครอง ควรรักษาตัวเอง ในอดีตการแต่งงานฝ่ายชายจะต้องเข้ามาอยู่กับครอบครัวของฝ่ายหญิง เพื่อช่วยกันทำมาหากิน แบ่งเบาภาระการทำงานบ้านงานเรือน เช่น ช่วยหาไม้ฟืน หาข้าวปลามาทำอาหาร การมีสามีจึงสะท้อนให้เห็นถึงกำลังหลักสำคัญของครอบครัวที่สามารถช่วยแบ่งเบาภาระงานต่าง ๆ ซึ่งการอยู่ด้วยกันในครอบครัว ทุกคนต้องช่วยกันทำมาหากิน เป็นความคิดหลักของการครองเรือนของชาวปาดอง เพราะกำลังแรงงานต้องพึ่งพาอาศัยคนกันเอง ไม่มีแรงงานจากภายนอกเข้ามาเป็นแรงงานหลัก

ทำนองเดือนคั่น (พระจันทร์ขึ้น)

วรรคแรก				วรรคสอง			
จังหวะ 1		จังหวะ 2		จังหวะ 1		จังหวะ 2	
เดือนคั่น	เออ	คั่นมาอยู่	บ้านแม่	หน่องเป็นสาวอยู่	เออ	หวาอ้าวพัวเซี่ยน	น้ำมือน
- ม - ล	ซ - - -	- ล ม ม	ม ซ - -	ม ซ ม ม	ซ - - -	ม ซ ม ม	ซ ม - -
วรรคสาม				วรรคสี่			
จังหวะ 1		จังหวะ 2		จังหวะ 1		จังหวะ 2	
หม่ายควีนม้ายผัก	ฮ่า	ค้าวหน่ามขามปลา	ม้ายผักค้อน	อ้าวพัวเซี่ยนน้ำ	มือน ดียกว่า	อยู่คนเดียว	เออะ
ม ซ ล ม	ม - - -	ล ม ม ม	ล ม ม -	ซ ม ม ซ	ม - ม ม	ม ม ซ -	- - - ซ

Example 7 Duean Khuen Melody

Source: by author

ทำนองร้อง

ทำนองเดือนคั่น เสียงร้องภาษาถิ่นพบการใช้เสียงวรรณยุกต์ครบทั้ง 5 เสียง เมื่อพิจารณาทำนอง ปียคอนและนำมาเทียบเสียงสำคัญในทำนองเดือนคั่น พบว่าเสียงโทเป็นเสียงสำคัญที่รองจากเสียงสามัญและเสียงเอก แต่ปรากฏเสียงจัตวาที่มีความสำคัญอยู่ในระดับเดียวกันกับเสียงโท และยังคงระดับเสียงทำนอง เช่นเดียวกันกับทำนองร้องในข้างต้นที่ผ่านมา คือ เสียงสามัญเทียบได้กับเสียงมีและเสียงซอล เสียงวรรณยุกต์เอกเทียบได้กับเสียงมี เสียงวรรณยุกต์จัตวาเทียบได้กับเสียงมีและเสียงซอล เสียงวรรณยุกต์โทเทียบได้กับเสียงซอลและเสียงลา และเสียงวรรณยุกต์ตรีเทียบได้กับเสียงซอล

8. คำเตือนใจหญิง

เรื่องราวเตือนใจหญิงสาวถึงการครองตนเพื่อการมีเกียรติมีศักดิ์ศรีในสังคม ดังตัวอย่าง บทตัวออน (ตัวออน)

เสียงภาษาถิ่น

ตัวออน ฟุ้งยัยเซี่ยกอน

ตอชิดท้มงาน

เป๊าะผีเป๊าะหน่อง เป๊าะฮ้ายป่วยกาน

ตอชิดท้มงาน น้ำด้านเหมือนทางน้อน

ความหมาย

ตัวออน ตั้งครรภ์เสียก่อน

จะคิดแต่งงาน

บอกพี่บอกน้อง บอกให้ป่วยการ

จะคิดแต่งงาน หน้าด้านเหมือนทางถนน

ถอดความ ตัวออน หมายถึง ทารก

ฟุ้งยัยเซี่ยกอน หมายถึง การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร

ป่วยกาน หมายถึง ไร้ประโยชน์

ท้มงาน หมายถึง แต่งงาน

บทตัวออน (ตัวออน) สะท้อนขนบธรรมเนียมผู้หญิงของสังคมป่าตองที่ไม่ควรตั้งครรภ์ก่อนแต่ง ผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ก่อนแต่งงานและมีความคิดจะแต่งงานแต่ ญาติพี่น้องมักจะไม่มีคามยินดีด้วย เป็นการสร้างความอับอายให้วงศ์ตระกูล ความคิดที่ตั้งครรภ์จนท้องใหญ่แล้วจะแต่งงานเปรียบได้กับการต่อว่าเสียดสีเป็นคนหน้าด้านเหมือนถนน ซึ่งทัศนคติในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปในทางการยอมรับและให้การดูแลในทางปฏิบัติ แต่ในความรู้สึกยังมีความเชื่อเหล่านี้ขึ้นอยู่กับเจตคติปัจเจกบุคคลในสังคมป่าตอง

ทำนองตัวออน (ตัวอ่อน)

วรรคแรก				วรรคสอง		วรรคสาม	
จังหวะ 1		จังหวะ 2		จังหวะ 1		จังหวะ 1	จังหวะ 2
ตัวออน	เออ	ฟ่งยัย	เซี้ยกอน	ตอชิตทังงาน	เออ	เบ้าะผีเบ้าะหนอง	เบ้าะฮ้าย
- ม - ม	ซ - -	ม ม - -	ม ม - -	ม ม ม ม	ซ - -	ซ ม ซ ม	- ซ - ล
วรรคสาม				วรรคสี่			
จังหวะ 2		จังหวะ 1		จังหวะ 2		ลงจบ	
ปวยกาน	ตอชิต	ทังงาน	น้ำด้าน	เมื่อนทางนอน	เออะ		
ม ซ - -	- ม - ม	- ม - ม	- ล - ซ	ม ม ม -	- - - ซ		

Example 8 Tua Oon Melody

Source: by author

ทำนองร้อง

ทำนองตัวออน เมื่อพิจารณาเสียงร้องภาษาถิ่นพบการใช้เสียงวรรณยุกต์ครบทั้ง 5 เสียง เสียงสามัญ เอก และโท เป็นเสียงสำคัญตามลำดับของทำนองร้องเช่นเดียวกันกับทำนองร้องที่ผ่านมาเป็นส่วนใหญ่ เสียงตรี และเสียงจัตวา เป็นเสียงรองลงมา และระดับเสียงทำนองยังคงอยู่ในระดับเสียงเดียวกัน คือ เสียงสามัญ เทียบได้กับเสียงมีและเสียงซอล เสียงวรรณยุกต์เอกเทียบได้กับเสียงมี เสียงวรรณยุกต์โทเทียบได้กับเสียงซอล และเสียงลา เสียงวรรณยุกต์ตรีเทียบได้กับเสียงซอล และเสียงวรรณยุกต์จัตวาเทียบได้กับเสียงซอล

สรุปและอภิปรายผล

เพลงเปลปาดอง เป็นเพลงกล่อมลูกของชาวปาดอง จังหวัดภูเก็ต พบว่ามีโครงสร้างฉันทลักษณ์เป็น กลอนชาวบ้านที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจำนวนคำและตำแหน่งการสัมผัสคำในโครงสร้างการจัดวางคำ ร้องที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ เนื้อหาของบทร้องสะท้อนภาพทางสังคมวัฒนธรรมของชาวปาดอง 8 ด้าน ประกอบด้วย ภาพสะท้อนด้านวิถีความเป็นอยู่ การสอนความรับผิดชอบขยันอดทน ค่านิยมการยกย่องสาว ให้แก่นคนทำมาหากิน ขนมที่ใช้ในงานประเพณีทางพระพุทธศาสนา คติเตือนใจอย่ามุงหวังในสิ่งที่ยังมาไม่ถึง สถานที่สำคัญของภาคใต้ การมีคูครอง และคำเตือนใจหญิง

การวิเคราะห์องค์ประกอบทางดนตรี พบว่าเพลงเปลปาดองที่ใช้ในเสียงภาษาถิ่นประกอบด้วย 3 เสียง คือ เสียงมี ซอล และลา (เทียบเคียงกับระดับเสียงดนตรีไทย) ทำนองสูงต่ำสลับขึ้น อย่างต่อเนื่อง การเชื่อมต่อของเสียงมีทั้งซ้ำเสียงเดิมและข้ามเสียงที่อยู่ในช่วงเสียงเดียวกัน เสียงและสำเนียง การร้องจะสัมพันธ์กับเสียงวรรณยุกต์ภาษาถิ่น การเคลื่อนที่ของทำนองเริ่มขึ้นต้นด้วยคำร้องในจังหวะที่ 1 ของ วรรคแรกและเคลื่อนเสียงไปเอื้อนเออในเสียงซอลเป็นหลัก ทำนองในวรรคสองมีลักษณะเช่นเดียวกันกับวรรคแรก ส่วนทำนองในวรรคสามและวรรคสี่เป็นทำนองที่ตรงกับเสียงวรรณยุกต์ ไม่มีการเคลื่อนที่ในลักษณะ ผันเสียงทำนองไปยังเอื้อนอย่างวรรคแรกและวรรคสอง วรรคสี่ลงจบด้วยเอื้อนเสียงเออะในระดับเสียงซอล ซึ่งพบในทุก ๆ บทเพลงเปลของปาดอง ส่วนอัตราความเร็วเพลงเปลปาดองขึ้นอยู่กับผู้ขับร้อง ส่วนใหญ่มักร้อง

อยู่ในระดับจังหวะช้า (Lento) ระหว่างจังหวะความเร็ว 45-60 ครั้งต่อนาที เป็นความเร็วมีผลต่ออารมณ์ของผู้ขับร้องที่ส่งผ่านไปยังเด็กให้เกิดความเคลิบเคลิ้ม เสียงวรรณยุกต์ภาษาถิ่นปาดอง เมื่อนำคำร้องมาถอดเสียงทางดนตรี พบว่าสำเนียงการร้องเพลงจากคำที่มีเสียงวรรณยุกต์สามัญตรงกับระดับเสียงมีและซอล เสียงวรรณยุกต์เอกตรงกับระดับเสียงมี เสียงวรรณยุกต์โทตรงกับระดับเสียงซอลและลา เสียงวรรณยุกต์ตรีตรงกับระดับเสียงซอล และเสียงวรรณยุกต์จัตวาตรงกับระดับเสียงมีและซอล เห็นว่าเสียงซอลเป็นเสียงสำคัญและเป็นเสียงหลักของเพลงปาดอง ผลการวิเคราะห์ทางดนตรีเกี่ยวกับสำเนียงภาษาถิ่นกับทำนองร้องเพลงปาดองนี้ นำมาสู่ข้อสรุปและข้อเสนอการศึกษาบทเพลงพื้นบ้านในเชิงมานุษยวิทยาดนตรี คือ “สำเนียงภาษาท้องถิ่นคือสิ่งกำหนดทำนองร้องเพลงพื้นบ้าน”

สังคมปาดองในเพลงปาดอง เมื่อพิจารณาสังคมปาดองปัจจุบันไม่มีพื้นที่ทำนา กิจกรรมการลงแขก จึงหายไปพร้อมกับการเกิดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ธุรกิจโรงแรม สถานบริการสุขภาพ ร้านอาหาร เกิดขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก พื้นที่อาศัยรวมถึงไร่นาของคนปาดองถูกขายให้แก่ภายนอก เพื่อใช้ประกอบกิจการ เหลือเพียงพื้นที่บางส่วนสำหรับอยู่อาศัย ความหลากหลายของผู้คนที่เดินทางเข้ามาอยู่อาศัยในปาดองต่างวัฒนธรรม เมื่อมาอยู่รวมกันย่อมเกิดการแลกเปลี่ยนทางความคิด ส่งผลต่อการรับความคิดต่าง ๆ ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต ทักษะคิด ความเชื่อวัฒนธรรมจึงเปลี่ยนไปตามสังคม อย่างเช่น การยกลูกสาวให้คนจีนเพราะมองว่าเป็นคนขยันในการทำงาน มีรายได้สูง ปัจจุบันกลายเป็นการมีอิสระทางความคิดของลูกในการเป็นผู้ตัดสินใจเลือกคู่ชีวิตช่วยกันทำมาหากิน ส่วนกิจกรรมทางน้ำและการประกอบอาชีพประมงกลายเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น การดำน้ำ การเล่นน้ำทะเล และการนั่งเรือชมธรรมชาติ ปัจจุบันมีการเพิ่มกิจกรรมที่มีความท้าทาย เช่น การขับเจ็ตสกี การเล่นเซิร์ฟ พาราเซลลิ่ง พายเรือคายัคและเรือแคนู กิจกรรมกลางคืนปัจจุบัน ปาดองกลายเป็นย่านสถานบันเทิง มีบาร์ ผับ และไนต์คลับจำนวนมากมายั่วยวนนักท่องเที่ยวเลือกใช้บริการ ซึ่งต่างจากในอดีตที่มักจะมีบาร์เล็ก ๆ บริเวณที่พักในบรรยากาศสบาย ๆ การใช้ชีวิตของคนในครอบครัวปาดองอดีตร่วมมือกันในการทำมาหากินใช้ชีวิตผสมผสานกับการท่องเที่ยวและยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมเอาไว้ ต่อมาเมื่อคนภายนอกเข้ามาประกอบอาชีพและลงทุนทำธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากขึ้น การใช้ภาษาถิ่นและคำศัพท์เก่า ความเข้าใจในความหมายเพลงปาดอง จึงเลือนหายไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของปาดอง

เพลงปาดองในกรอบวรรณกรรมมุขปาฐะที่เป็นสุนทรียวัตถุ ช่วยให้เข้าใจโลกแห่งวัตถุกับโลกแห่งจิตใจที่ผสมผสานด้วยเนื้อหาในรูปแบบทางจิตใจหรือความคิดและเสียงรูปแบบทางประสาทสัมผัสแสดงถึงคตินิยมเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ที่อยู่ร่วมในสังคมวัฒนธรรมเชิงประวัติศาสตร์และสุนทรียศาสตร์¹¹ สะท้อนความคิดผ่านประสบการณ์เดิมจากเหตุการณ์ในอดีต เรื่องเล่า (เพลงปาดอง) จึงเป็นสุนทรียวัตถุศึกษาที่มีสัญลักษณ์ (sign) สัญลักษณ์ (symbol) และอุปลักษณ์ (metaphor) การตีความรวมอยู่ด้วย การพิจารณาสถานะเรื่องเล่าด้วยการตั้งคำถามใครเป็นคนเล่าและใครเป็นผู้กระทำในส่วนในเรื่องเล่านั้นเป็นส่วนสำคัญต่อการตีความอัตลักษณ์¹²

¹¹ Jonathan Culler, *Literary Theory: A Very Short Introduction*, trans. Sunanta Wannasin Bell (Bangkok: Bookscape, 2018), 65. (in Thai)

¹² Kongkrit Traiyawong, “Paul Ricoeur on Narrative Identity” (Master’s thesis, Chulalongkorn University, 2007), 36-63. (in Thai)

ที่เจือปนไปด้วยอุดมการณ์ประสบการณ์ร่วมของกลุ่มคนผ่านความเชื่อ ศาสนา บุคคล ประเพณี โดยมีกระบวนการประกอบสร้าง¹³ ตำแหน่งบทบาททางสังคมเป็นตัวกำหนดภาพลักษณ์บุคคลนั้นเป็นอะไรในสังคม (ครอบครัว) หรือสังคมให้บุคคลนั้นเป็นอะไร บทบาทของบุคคลจะเป็นตัวกำหนดความรู้สึกนึกคิด (attitudes) และพฤติกรรม (behaviors) สัมพันธ์กับความคาดหวังของสังคม เช่น การขับเพลงเปล ผู้ขับย่อมสวมบทบาทเป็นผู้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก มีความสามารถในการขับร้อง เป็นผู้นำความเชื่อที่มีการขับลำนำเข้าไปเกี่ยวข้องกับตามทัศนะของกลุ่มคนที่ตนสังกัดอยู่

Bibliography

- Amatyakul, Poonpit. *Music Appreciation: Basic Knowledge of Thai Music for Appreciation*. Bangkok: Raksipp, 1986. (in Thai)
- Chimnoo, Supaporn, Poonpit Amatyakul, and Nachaya Natchanawakul. "Studies of the Southern Lullaby, Je-Hay Dialect (Tak-Bai-Tumpat)." *Humanities Journal* 25, no. 1 (January-June 2018): 133-154. (in Thai)
- Culler, Jonathan. *Literary Theory: A Very Short Introduction*. Translated by Sunanta Wannasin Bell. Bangkok: Bookscape, 2018. (in Thai)
- Kananurak, Mullika. *Lullaby Songs for Southern Thai Muslims*. Yala: Soem Printing, 1981. (in Thai)
- Ketsiri, Kamol. *Music in Thai*. Bangkok: Prakaipruek, 1984. (in Thai)
- Pakmaluk, Satit. "I-San Local Wisdom From Lullaby Ethnic Thai Lao, Thai Yoy, Phuthai, and Thai Nyaw in Sakon Nakhon Province." *Chophayom Journal* 26, no. 1 (January-June 2015): 23-34. (in Thai)
- Parphatsorn, Phatooramphai. "Use of Nakhon Tritrueng Storytelling for Identity Building in Public Relations Work of Kamphaeng Phet Province." *Journal of Management Science Pibulsongkram Rajabhat University* 5, no. 1 (January-April 2023): 15-31. (in Thai)
- Pinphuttasin, Sommai. *Phuket's Local Literature*. Phuket: Phuket Cultural Center, 1989. (in Thai)
- Thongsakul, Rungrat. "Lullabies: Reflections Related to the Culture of Lamphi Subdistrict, Thai Mueang District, Phang Nga Province." *Journal of Roi Et Rajabhat University* 15, no. 3 (September-December 2021): 134-143. (in Thai)
- Tkach, Anna. "Lullaby Songs and Their Role in the Context of Traditional Culture." Accessed May 10, 2020. <https://doi.org/10.31866/2616-7581.3.2.2020.219168>.

¹³ Phatooramphai Parphatsorn, "Use of Nakhon Tritrueng Storytelling for Identity Building in Public Relations Work of Kamphaeng Phet Province," *Journal of Management Science Pibulsongkram Rajabhat University* 5, no. 1 (January-April 2023): 15-31. (in Thai)

Traiyawong, Kongkrit. "Paul Ricoeur on Narrative Identity." Master's thesis, Chulalongkorn University, 2007. (in Thai)

Wongsatayanont, Charn. *Tourism Log of Phuket Province*. Bangkok: Rongpim Thongkamol, 2009. (in Thai)

Yodto, Raphin. *Stories from The Elders*. Phuket: Patong Municipal Education Office, 2009. (in Thai)

